Dísznyereg - ún. német nyereg

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2856.1
Készítés ideje:	17. SZÁZAD ELEJE
Készítés helye:	Magyarország; Németország (feltehetően)
Anyag:	aranyozott ezüstfonal; bársony; ezüstfonal; ezüstlemez; flitter
Technika:	bouillon-hímzés; zsinórhímzés
Méretek:	magasság: 46 cm hosszúság: 47 cm hosszúság: 80 cm

A magyar nyergek jellegzetessége a ló hátára két oldaldeszkával felfekvő faváz. Ez a típus később Európa-szerte elterjedt, bár a kápák állása és a nyereg díszítése különböző stílusú volt. A nyugati típusú nyergek szerkezete a magyartól eltérően négy ponton, a kápák meghosszabbításaként feküdt föl a ló hátára. Első és hátsó kápájuk magas volt, ellentétben a bemutatott nyereg szinte elfekvő hátsó és csak enyhén emelkedő első kápájával. Ülését, a nyeregpárnát arabeszkmintás zsinórdísz borítja. Ez a végtelen variációjú arabeszkminta már a 16. századi európai mintakönyvekben megjelenik, variációi a nyugat-európai világi és egyházi viseleteken, lófelszereléseken egyaránt megtalálhatók. A nyugati típusú nyeregre és a nyeregpárna arabeszkmintás díszítésére a hazai gyűjteményekben a legszebb példa a debreceni Déri Múzeum spanyol nyerge.

Az Esterházy-kincstár gyűjteményében fennmaradt dísznyereg barna bőrrel bélelt nyeregszárnyait, valamint az első és hátsó kápa külső felületét rozettás, leveles hímzés borítja. Virágokkal váltakozó, erősebben vagy jobban hajló, S-alakú levelek és a hozzájuk kapcsolódó levélvirágok szintén a 16. századi német és itáliai mintakönyvek (Egenolff, 1527. Zoppino, 1532) ábráit követik. E motívumok variációi a következő évszázadban is tovább éltek, és fellelhetők a magyar hímzéseken is. A levelektől közrefogott virág itt hatszirmú rozetta, ennek változata a magyar hímzéseken az ún. küllős rozetta, melyen a szirmok közül kilátszanak a kehelylevelek. Hasonló hímzés díszíti IV. Keresztély dán király lófelszerelését (1596), a moszkvai Kreml kincstárának egyes, 17. század eleji lófelszereléseit, amelyek német mesterek munkái, de olasz és francia példák is felsorolhatók. A hímzés tehát tipikusan nyugat-európai mesterre vall. A nyereg az inventáriumokban pontosan nem azonosítható, illetve ha nem a formáját, hanem a hímzését tekintjük, akkor az 1725-ös inventárium német nyergével lehet azonos.

A pompás dísznyereg Esterházy-gyűjteménybe kerülésének módjáról, időpontjáról és körülményeiről nincsenek adataink. Hímzése alapján azzal a "német nyereggel" azonosítható, melyet a fraknói Esterházy-kincstár 1725. évi inventáriuma említ: *Almarium 73 et 74: Arannyal Ezüstel igen Szépen ki varrott vörös bársonyos németh nyeregh.*

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 33. (László Emőke)
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 48. (Pásztor Emese)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 38. (László Emőke)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 97.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

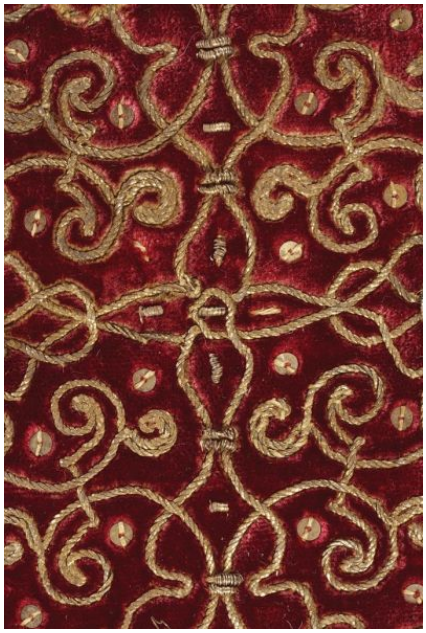

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum